

Kerstnacht 2022, Alkmaar

Jesaja 9:1-6, Titus 2:11-14, Lucas 2:1-20

“Wat is God?” Het meisje dat deze vraag stelt kijkt vol verwachting. In haar hand een stokje waaraan een vrolijke zelfgemaakte lampion bungelt. Het is Sint Maarten. Tussen alle huizen hier aan de Nassaulaan is daar voor de kinderen plotseling dat grotere huis waar binnen zoveel kaarsjes branden. Dit is niet zomaar een huis. “Is dit een kerk?” was de eerste vraag van het meisje aan Mei Lodder, die haar namens onze parochie ontving. *Ja, dit is een kerk. Wat doen jullie hier? We geloven in God en we komen hier om dat te vieren*, had Mei gezegd. Geweldig antwoord, vind ik, kernachtig en niet te ingewikkeld. Maar toen kwam dus die volgende vraag: “Wat is God?” Ja, wat moet je daar op zeggen. Bovendien vonden de vriendinnen en vrienden van het meisje dat het wel lang genoeg geduurd had. “Kom je?” riepen ze, want ze wilden natuurlijk verder met het verzamelen van lekkernijen.

Een waar gebeurd verhaal van afgelopen jaar. *En waar is de pastoor als je haar nodig hebt?* kreeg ik natuurlijk te horen. Ja, ik was geloof ik even naar de vuilcontainer, zal je net zien, maar moet ook gebeuren toch. En, overigens, alsof ik op dat moment nog veel had kunnen bijdragen. Op zo’n vraag doet een snel antwoord eerder kwaad dan goed. Geen antwoord is beter. De vraag mag er zijn. Het is prachtig als een kind hem stelt. Het is een vraag voor een leven lang, waarop een mens gaandeweg antwoorden kan vinden, die zich ook weer ontwikkelen, of misschien nog meer ervaringen opdoet. Wat is God? Of: Wie is God? En ook die formulering is gebrekkig, omdat we daarmee het gevaar lopen ons God te veel als mens voor te stellen, en God is veel groter dan dat, veel groter ook dan we ons voor kunnen stellen. Maar een voordeel van de vraag ‘wie is God’ is dan weer dat dat ‘wie’ over relatie gaat. Met God kan een mens een relatie hebben. En met name in deze heilige nacht vieren we dat God begint: God is uit op een relatie met mensen, met iedereen en met ieder van ons. God is liefde en wil wat liefde wil en dat is dichtbij degenen zijn van wie je houdt, dicht bij de mensen. Een God die uit is op relatie, dat klinkt als goed passend bij deze tijd van het jaar, waarin relaties met naasten centraal staan en we waar het kan met geliefden en vrienden bij elkaar kruipen om gezellig kerstmis te vieren, en dan horen we ook nog dat God zelf een relatie met ons mensen wil. Nou dat is fijn, zou je bijna zeggen, schuif aan! Maar God komt niet als extra gast, als nog een extraatje bij ons gezellige winterfeest van lichtjes in het donker. Hij is het licht. En Hij is de Schepper van al wie ons lief zijn en al wie ons gegeven zijn en van al wat ons omringt. Hij komt als pasgeboren kind, afhankelijk van de zorg van mensen en Hij komt als onze redder, van wie wij afhankelijk zijn.

Nou klinkt dat in onze oren niet aantrekkelijk. Afhankelijk zijn, dat moet je niet willen. Liever zijn we zelfredzaam en zelfstandig. Maar de afgelopen jaren hebben de

grenzen van die zelfredzaamheid wel aan het licht gebracht. De afstand en isolatie die we moesten verduren waren een noodzakelijk kwaad, maar de schade die die het heeft toegebracht, aan eenzame ouderen en geïsoleerde kinderen en jongeren en aan ons allemaal, is door de overheid en door velen zeker zwaar onderschat. Zo zelfredzaam zijn we helemaal niet, zo los van elkaar kunnen we helemaal niet. Op allerlei terreinen van het leven, en ook in kerken, werd van alles geprobeerd om contact te houden en goed te doen, maar met alle pogingen en ook alle on-line manieren die we gingen inzetten liepen we uiteindelijk tegen een muur op omdat uiteindelijk niets kan vervangen waar we zo naar verlangden: bij elkaar zijn, elkaar horen en in de ogen kunnen kijken, communiceren met al onze zintuigen, elkaars nabijheid ervaren, elkaar in de armen sluiten.

En nu kunnen we om ons heen kijken: *Here we are*, samen als vanouds en in vrijheid bij elkaar, genietend van elkaars aanwezigheid, van een aantal wetens wat er gaande is bij de ander aan verdriet, vreugde, hoop en vrees, gemis, geluk en dankbaarheid. Dit samenzijn, dat we zo nodig hebben, versterkt ons vieren en draagt ons geloven. Door het contact met elkaar, door wat we voor elkaar kunnen betekenen én door wat we van elkaar ontvangen, worden we onszelf, bloeien we op, kunnen we het leven aan. In plaats van afhankelijkheid te zien als iets dat zo snel mogelijk moet worden opgelost – kinderen zo snel mogelijk op eigen benen, ouderen en zieken zo lang mogelijk zelfstandig – mogen we onze afhankelijkheid vieren als iets waardoor we als mens kunnen groeien en gelukkig worden.

En hoewel er tussen mensen zo vaak zoveel mis gaat en er gegrepen wordt naar geweld, machtsvertoon, hoewel mensen zich niet gehoord en gezien voelen en breuken tussen mensen lang niet altijd te helen zijn horen we in deze nacht dat we niet bang moeten zijn voor afhankelijkheid. Niet voor de van anderen en niet voor die van ons. Zelfs God komt kwetsbaar en afhankelijk in de wereld en heeft nooit een macht willen zijn die mensen maar terzijde schuift om de boel van ons over te nemen. Hij komt als de Ene die ons altijd liefheeft, liefde oproept, die uitnodigt en die voltooit wat wij in onze zwakheid beginnen. Hij heeft de aarde geschapen als een netwerk van leven dat van elkaar afhankelijk is en wil ons helpen dat steeds opnieuw te verstaan en ernaar te handelen. Hij roept ons om te vertrouwen op Hem en dat is ook afhankelijk te durven zijn van Hem, als Degene die ons kent, begrijpt, troost en bemoedigt, als Degene die ons doen en laten leidt.

Stel dat het meisje, dat hier met St. Maarten langskwam, nog was teruggekomen in deze nacht, met haar vraag: *Wat is God?* Dan hadden we samen met haar naar de kerststal kunnen lopen en kijken naar het kind in de kribbe. *Dat is God*. En dat we daar samen zouden kunnen staan, ieder op de eigen wijze in verwondering. Dat is kerstmis vieren. Amen